

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. Marcvs Evangelista. Rodolphi Gvaltheri Tigurini in
Euangelium Iesu Christi secundum Marcum Homiliæ
CXXXIX.**

Gwalther, Rudolf

[S.l.], 1570

VD16 W 1048

Homilia CIIII. Et dicebat eis in doctrina sua: Cauete à scribis, qui amant stolati obambulare, & amant salutationes in foris, primosq[ue] consessus in conuentibus & primos accubitus in cœnis. Qui ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71833](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71833)

imitemur ipsi quoque, & unum Christum Dominum & saluatorem nostrum agnoscamus, qui propter peccata nostra traditus, & propter nostri iustificationem excruciat, nunc ad dextram Dei sedet, & intercedit pro nobis. Rom. 8. & 3.

Regnum Christi.

Tertio regnum quoque Christi David paucis hisce verbis complectitur, & illud diuinitatem, & aeternum esse docet. Diuinitatem enim & caeleste sit oportet, cum ad dei dexteram sedet. Inuitum, cum hostes omnes illius pedibus instar scabelli subiciantur. Et quia tale est, necessarium aeternum quoque fuerit. Cur enim cesset aut desinat, cum nemo sit, qui illud possit enervare? Et tamen haec ad salutis nostrae certitudinem & misericordie consolantur in omni tentationum genere, simulque ad iustitiam admonent. Si enim omnes Christi hostes pedibus ipsius subici oportet, certa vique erit salutis nostra, nec illam aliquis impedire poterit. Inter illos enim numerantur peccatum, mors, inferi, diaboli, mundus & quaecumque in hoc nos infestare solent. At peccatum iam olim ille expiansit, & mors de manu eius fugit, inferi per eius meritum & quacumque in hoc nos infestare solent. At peccatum iam olim ille expiansit, & mors de manu eius fugit, inferi per eius meritum & quacumque in hoc nos infestare solent. At peccatum iam olim ille expiansit, & mors de manu eius fugit, inferi per eius meritum & quacumque in hoc nos infestare solent. At peccatum iam olim ille expiansit, & mors de manu eius fugit, inferi per eius meritum & quacumque in hoc nos infestare solent.

Rom. 8.
1. Corinth. 15.
Ioan. 12. & 16.
Psalm. 2.

2. Timoth. 2.

Disputationis exitus.

Matth. 22.

Ioan. 8.

Videamus nunc disputationis huius exitum, non minus felicem quam priorum fuerit. Nam et Mattheus tradit, non habent quod respondeant scribis, nec illum interrogare quisquis amplius audeat. Populus vero illum docentem libenter & magna cum voluptate audit. Et in vultu Christi sapientia & diuina auctoritas elucet, qua astutissimorum quoque hostium consilia dissipare, & hominum mentes efficaciter mouere potest. Imprimis autem sacerdotum & scribarum stupiditas & contumacia obseruari debet, qui hactenus multa commisi potuerunt, quibus Christum vel exoptum vel contempnum reddant: nunc vero in questione graui & cognitu maxime necessaria, qua ad ipsorum primis pertinebat, prorsus obmutescunt: & licet ignorantiam suam silentio fateantur, tamen non interrogant, nec volunt veritatem, quam ignorabant, edoceri. Tales hodie sunt non pauci homines, mirum astutissimi in ijs fingendis, quae ad piorum oppressionem faciunt: qui iidem, cum eadem veritatem maxime ad se pertinere gloriantur, de fidei articulis & dogmatibus ex scripturis interrogati magis muti reperiuntur, aut ineptissima quaedam ex sophistarum lacunis balbutiunt: cum veritatem non pudeat oppugnare, pudet tamen illos ignorantiam fateri, & quae ignorantiam discere. Interrogati omnes, nos eos imitemur, quos Christi doctrina delectatos fuisse Marcus scribit. Et sciamus propter prium ijs, qui ex Deo nati sunt, & iidem in veritate cognoscione maiores quodammodo progressus facerent, & tandem omnibus hostium conatibus superiores facti in caelis regnabunt cum Christo, & saluatore nostro vnico: cui debetur benedictio, honor, gloria & potestas in aeternum. Amen.

HOMILIA CIIII.

Et dicebat eis in doctrina sua: Cauete a scribis, qui amant stolati obambulare, & amant salutationes in foris, primosque confessus in conuentibus

tibus & primos accubitus in cenis. Qui detorant domos uiduarum, idq; sub pretextu proluxa precatonis. Isti grauius auferent iudicium.

Dominus noster Iesus Christus non modo insidiosas scribarum & sacerdotu disputaciones prudenter eluse, verum etiã cum illi nihil amplius possent opponere, ipse quæstione cogniti cum pri-
mis necessariam proposuit, in eum finem, vt ipsos in vera Messia & regni ipsius cognitione instrue-
ret. Didicimus illic præcipua fidei & salutis nostre capita: nimirum, quis Christus, quod eius officiu,
& que regni ipsius condicio. Disputationis verò hic exitus fuit, quòd pleriq; ex populo veritatis do-
ctrina delectati sunt, scriba verò est intra animos suos conuicti essent, nec quicquam respondere pos-
sent, incurabiles tamen et execrati, Veritati cedere nolunt: eò quòd (vt alibi Christus testatur) suam
ipsorù gloriam & honorem glorie Dei & publicæ multorù salutis præferrent. Sciebat hoc Christus,
quem nec occultæ hominù cogitationes latere possunt: idè omisit illis, ad populum & discipulos con-
uersus docet, quid de istis sentire, vtq; sibi ab illorù imposturis cauere debeant. Estq; locus hic multa
consideratione dignissimus, quia paucas præcipuas falsorum antistitum notas comprehendit, & quid
hodie iudicandum sit docet de illis, qui veritati cedere dedignantur.

Et primò quidem, quibus cum egerit Christus, indicatur. Nimirò cum illis, quos illius doctri-
nam libenter audiuisse, nuper dixerat. Fuerunt ex his discipuli ipsius, deinde non pauci ex reliquo
populo. Et Mattheus hæc illum turbis simul & discipulis dixisse scribit. Nec id temerè factu, aut
etiam annotatù fuisse putabimus. Primò enim quia discipulos totius orbis doctores constituerat, il-
los omnino præmoneri, oportuit, ne ipsorù vestigijs sibi instendum esse putarent, qui hæcenus in eccle-
siæ doctrina antistites fuerant. Deinde non minus necesse fuit populum admoneri, qui scribaru &
sacerdotum autoritate impediabatur, quò minus in veritatis doctrina proficeret, licet illa non vul-
gariter delectaretur. Nec enim alia salutis & fidei remora est efficacior, quàm ementia & lon-
gi temporis præscriptione confirmata falsorum antistitum autoritas. Huius enim reuerentia fit, vt
ne propter errores quidem manifestos ab illis vulgus discedere audeat, quos tot iam seculis apud om-
nis loci & ordinis homines in summo pretio fuisse nouit. Exemplo sunt hodie, qui etsi Romanorù
Pontificum nefaria dogmata, reterrimo in Romana ecclesia abusus, sedam sacrerum om-
nium nundinationem, mores ecclesiasticorum dissolutissimos, & distimulare nullo modo possint, ad-
huc tamen stulta & præpostera reuerentia fascinati, grande nefas esse arbitrantur, si vel palàm illis
contradicant, vel veritatis doctrina ab illorù statuto dissentienti subscribant. Et tales quidem in-
ter Iudeos fuisse multos, non malos alioqui aut impios, vel ex eo patet, quòd postea Euangelij luce il-
luminati, vix tamen adduci poterunt, vt innatam sibi Leuitici sacerdotij reuerentiã exuerent. Pa-
lãm ergo & omnibus audientibus illorum hypocrisis arguenda fuit, qui stulta sui nominis admir-
atione simplicium mentes detinebant.

Hinc verò generalis doctrina perit: Licere nimirum omnibus seculis, imò necessarium esse, Scãdctores pã-
blice argui de-
bere.
enim Christus fecit, hoc ipsum prophetas quoq; & Apostolos magno zelo fecisse legimus, qui non modò
sui seculi impostores oppugnarunt, verum etiam de ips vaticinati sunt, quos nouissimis temporibus Dan. 7. & 11.
venturus esse, in spiritu præuidebant. Vehementer ergo errant, qui illis hodie in oculi Christi grassan-
tibus, de illis tamen in ecclesijs verba fieri nolunt, & sui consilij rationes egregias, si dijs placeat, se ha-
bere arbitrantur. Primò enim non temerè laceßendos esse dicunt eos, qui publica regum auctorita-
te defenduntur, & quos irritare periculosum sit. Deinde in ministris mansuetudinẽ & lenitatem po-
tissimum comendari dicunt. Terridè charitatis lege præcipi aiunt, ne cuius nomen aut fama profan-
datur. Postremò stultum illis videtur cum illis contendere, apud quos te nihil profecturum scias. Ha-
bent hæc aliqua veri speciem apud eos, qui religionẽ mundi huius iudicio metuntur, & Christo cum
Belial aliquo modo conuenire posse putant. At si eadem penitus inspicias, & ad Christi exempli exa-
mines, nullius ponderis vel momenti esse videbis. Nam quoad primum, nullis periculis eos terreri
conuenit, quos publicæ salutis custodes & vindices Deus constituit. Et semper ea felicitate (si quidem
ita dici meretur) pseudoprophetas vsos esse scimus, vt reges & principes protectores habuerint. At
non idèd ips ceßerunt propheta vel Apostoli, quos Dei præceptum vrgebat, vt se illis simul & patro-
D 2

Argumentum et
us presentis
loci
Christus coram
uulgo de scribis
agit
Matth. 13.

nostrum agnoscat
us, nã ad dextram
efficitur, & illud dicitur
cum ad dextram
ur. Et quia tale est
ui illud posuit euerit
ntationum genere
ret, certa vixque
peccatum, mox ipse
iam olim ille explari
deicit, inferorum
tri dominio preme
get conuictus, & d
in medio munitur
reentia a minimis
omnibus impijs
orum exemplis p
ine, postquam Cæs
Romani Imperator
vi aperta simul &
ue, atque hostis con
a petenda sunt, vt
terrificis conatibus
conferemus, & inter
rassemus, quæda
quidem in Palati

1:
qui amant solati
confessus in conu
ab

Jerem. 1.

Matth. 10.
Lucæ 21. & c.

Deut. 13.

Matth. 7. &
21. & 23.
Ioh. 10.

Christus scri-
bas cauendos
esse iubet.

Malach. 2.
Lucæ 11.
Matth. 23.

Astorum 2.

1. Reg. 18.
A falsis antisti-
tibus discen-
dum esse.
1. Pet. 1.
Matthei 23.

nis ipsorum, vel cum capitis sui periculo opponerent. Et nota sunt Dei verba ad Ieremiam dixerunt. Ne pœneas à conspectu eorum, ne te perdam in facie ipsorum. Ecce enim ego facio te locus columnarum, columnam ferream & murum aeneum contra omnem terram, contra reges Iudæ, contra principes eius, contra sacerdotes, &c. Sed Christi exemplum sufficit, qui cum sciret, quid sibi existeret, officio tamen suo deesse noluit, quò minus sacerdotum dolos argueret. Imitari sunt boni, ut metuant, qui Dei ministri sunt. Potest enim ille suos tueri quum volet. Quod si illos pro sui gloria vitam profundere velit, tunc quog, futuri premij spe illos constantes & interpetas esse docet. Deinde mansuetudinem & lenitatem in omni hominum genere laudem excimiam mereri, si uerò in illis locum habere negamus, quæ Deus extirpata uult, & quæ publicè aliorum saluti officiant. Nec enim probatur magistratus, qui ne crudelis dicatur, magno cum bonorum detrimento remerarijs & facinorosis nebulonibus ignoscit, quos Deus ciuili gladio coercere iubet. At illi Deo falsos prophetas & doctrinam falsam extirpare præcipit, & eam publicè saluti, cum prius officio illam grassari patitur. Docet hoc Christi exemplum, qui cum bonorum mansuetissimus esset, peccatores incomparabili lenitate ferret, idem tamen quando illi cum scribis & sacerdotibus res esse, quodammodo oblitus, plenis (quod aiunt) uel in illos inuehitur, nec obiter tantum illorum impeturas detegit, sed lupos, fures, latrones uocat, & V à illud horrendum pœnitere necesse est. De illis hanc ex odio fecisse quisquam (opinor) dicit, sed quid ita Dei gloria & salus publica populorum, quam patrum fama & gloria anteponeere conuenit. Quod ipsum ad tertij quoque argumenti rationem sufficere potest. addo tamen illic, distinguendum esse inter conicia, quibus ex parte officij aliorum famam lædimus, & correptiones, quibus uel publicè uel priuatim aliorum uita ex officio reprehendimus. At stultum est, propter illos periclitari, in quibus arguendos & corrigendos uiam & operam perdas. Sed non statim frustra laboratur, etsi apud falsos doctores nihil proficiat, quò ab officio cessandum est. Sciebat Christus, quàm parum apud scribas proficeret. Attamen ne officio suo deesset, & ne interim illorum auctoritas & hypocritis populo rudis & discipulis succurreret, hæc illum dicere oportuit. Ita etsi incurabiles sint prorsus, qui hodie superstitiones & doctrinam falsam in ecclesia tuentur, ijdem tamen arguendi sunt, cum ne ipsi ferociores sint, dum suam hypocritarum sim ignori putant: tum ut ab omnibus cauere possint, quarum ea est stoliditas, ut lapsum suum spontè sese ingerant, nisi fides & asiduis pastorum clamoribus arceantur. Qui si ante cæcitate sese turpiter subducant, non veri pastores, sed mercenarij sunt, & suæ negligentia, semper periculum, aliquando graues pœnas dabunt.

Sed audiamus Christum loquentem: Cauete à scribis, qui amant stolati obambulant, & ante salutationes in foris, &c. Sunt ergo admonitionis istius partes dua. Prima simpliciter à scribis uendum esse monet. Altera diligentius docet, de quibus loquatur. Cauete à scribis, inquit. Boni quidem, sed dura sententia, quam multis intolerabilem uisam fuisse, non est dubium. De illis loquitur, qui iam seculis aliquot primùm in ecclesia locum tenuerant, quibus Legem suam & sententiam clauem (ut alibi dicitur) Deus commiserat, quibus in Moysi cathedra sedentes uetera facienda & prophetarum successione gloriabantur. Suadet tamen ut ab illis sibi caueant, id est, ne equos illos pro pastore sibi suis, sed potius secessionem ab illis faciant. Ita enim postea Petrus apostolus uerba interpretari uideatur, quando Hierosolymitanis consilium abs se petentibus dicit: Si per uiam à generatione ista praua. At quid hoc aliud erat, quàm schisma suadere ijs, qui habentem uocant consensu inter se conexi fuisse uidebantur? Sed ut non omnis consensus bonus, ita uo omne sententia malum est: & sicuti peccant qui malo consentiunt, ita laudem merentur non uulgarem, qui consensum eiusmodi interrumpunt, ut ueritati consentire discant qui antea in mendacis consensibus. Ita Elias olim à Rege & sacerdotibus populum ad se transire iubebat, & illius factum Deus uulgum miraculo probauit. Quibus exemplis admonemur, à falsis antistitibus secessionem fieri debere, ut illos uillis titulis aut prerogatiuis defendi, quò minus ab illis discedere liceat. Deus enim ecclesiam suam non hominum arbitrio regi & administrari uult, sed illam uerbo suo subiecit, & causas sententiam illam generari Petrus testatur. Nec uillis alijs, sed sibi soli discipulos adducere Christus iubeat, ut

nimirum in ipso per fidei unitatem coalescant, qui ecclesia nomine censeferi volunt. Ut primum ergo officium facere desinunt antistites, & abiectione Dei verbo hominum traditiones obrudunt, nec ad unum Christum omnia referunt: nulla illis obedientia debetur amplius, quin ab illis ut male fidei seruis succedendum est, ne in ipsum Dominum perfidii simus, dum seruis ipsius fideles esse volumus. Cur enim hominibus obtemperemus, quando ne angelum quidem audiendum esse Paulus monet, si Galat. aliud Euangelium pradicet? Falso igitur & inique hereseos accusamur, eo quod à Romana sede distecerimus. Scimus quidem olim eius ecclesie fidem in toto orbe celebrem, & ipsius Pauli testimonio probatam fuisse. At illam iam pridem à veteri simplicitate defecisse, nemo negabit, qui vel obiter præcipua Evangelica doctrina capta cum ijs contulerit, quæ hodie in Romana ecclesia traduntur. Euangelium enim solius Christi vocem audire iubet, & humanis traditionibus omnem in Deo, inter dum superiori loco statuit, quando constat hoc frequentius illis, quàm illas huic cedere. Euangelio Christum ecclesie caput unicum esse docemur, qui cum ab ecclesia nunquam absit, vicario nullo opus habet. At Romana ecclesia caput aliud aspicit Papam, & eundem Christi tanquam absentis vicarium constituit. Euangelium semel in ara crucis pro nobis immolatum omnia, que ad humani generis redemptionem pertinebant, consummatuisse docet, nec posthac vel mori vel immolari posse amplius. At Papa eundem quotidie pro peccatis uiuentium & mortuorum offerri clamat. Euangelium in unius Christi merito nobis iustitiam & salutem omnem monstrat. Papa uero (ut olim Pharisei) nostrorum operum iustitia et merito nos saluari dicit. Euangelio Christum lesum unicum mediator & aduocatum pro nobis apud patrem intercedere discimus. At Papa tot nobis mediatores & aduocatos finxit, quot Diui Diuag, in celis esse creduntur. Euangelium nos à legalium ceremoniarum obseruatione liberat, ciborum discrimina abolet, & coniugij usum omnibus licitum facit, imò demoniorum doctrinam vocat eam, quæ vel cibos à Deo concessos vel coniugium prohibet. At Papa unâ cum Iudaicis gentilitiis quoque ceremonias postliminò reuocat, & capitis pena in eos animaduertit, qui libertate Christiana frui cupiunt. Euangelio omnis in religione imaginum usus prohibetur, quem simul in Lege & Prophetis damnari certum est. In Papatu uero nullus imaginum faciendi modus est, & noui quotidie illarum cultus excogitantur. Euangelium nos unum Christo consecrat, & eandem omnium credentium fraternitatem esse docet, quos omnes nobilissimo illo Christianorum nomine insignit. At Papa Christi nomen fastidire docet, & ecclesie unitatem in diuersas fraternitates discindens, factiosa Benedictinorum, Bernhardinorum, Franciscanorum nomina, unâ cum sexcentis alijs excogitauit. Euangelio docemur, credentes à morte in uitam transire, nec ullum iudicium perpeti. Papa autem purgatorij ignem construxit, in quo animas à corporibus digressas excoqui & à scelerum noxijs purgari oporteat, priusquàm in celos transferantur, &c. Posset hoc ipsum in multis quoque alijs ostendi, sed hæc modò sufficiant, ex quibus facile patet, Papam & cum hoc Romanam ecclesiam minime Christi & Apostolorum vestigijs insistere, & proinde merito ab illa secessisse nos, cum longè aliud Euangelium pradicet, quam olim illi prædicarint: Imò iuxta præsens hoc Christi præceptum ab eadem discedere debere omnes, quicumque salui suæ consultum uolunt. Nec est quod nobis bonam animi intentionem aliqui obijciant, & culpam erroris in solis doctoribus hasuram putent, si ab illis seducantur. Est sane grauior seductorum culpa, attamen non fallit Christi sententia dicentis: Si cæcus cæco dux fuerit, ambo cadent in foveam. Nec frustra à scribis cauere iussit, qui idem alibi, ut à Babylone distedamus, monet, ouiumque suarum hoc proprium esse dicit, quod alienam uocem minime sequantur. Quæ sola omnibus rationibus confutandis sufficiunt, quibus nonnulli hodie sibijpsis fucum facere conseruerunt, &c.

Sed ad Christi uerba reuertamur, qui ne omnes scribas atque doctores simplicitèr damnasse uideatur, diligentius eos describit, à quibus sui cauere debeant. Tria uero in illis notat, ex quibus omnium seculorum falsi doctores agnoscì possunt: hypocrisim nimirum, ambitionem seu gloria primatæ studium, & falsam doctrinam ad quæstum solum institutam. Ad primum pertinet, quod illos in stolis obambulare dicit. Apud Mattheum uero phylacteriorum quoque & fimbriarum meminit. At hæc non uestes damnantur, quas cuiusque uocationi responderè conuenit: sed simulatæ sine fucatum

Galat. 1.
Rom. 1. et 15.
Ioannis 10.
Matt. 17. et 18.
Ephes. 3. 5.
Ioannis 19.
Hebr. 9. 10. etc.
1. Corinth. 1.
Actuum. 4.
1. Timoth. 2.
1. Ioan. 2.
Rom. 8.
Galat. 4.
Math. 15.
Hebr. 13.
1. Timoth. 4.
1. Ioan. 5.
Deut. 4. & c.
1. Cor. 1. & 14.
Ephes. 4.
Ioan. 5. 1. et 2.
Luc. 2. 24.
Matth. 15.
Apoc. 18.
Ioan. 10.

Deut. 6.
Num. 25.

sanctimonia speciem perstringit, cuius occasionem ex Lege desumpserant. Iusserat enim Deus precipua illius capita descripta in vestibus gestare, adhaec simbras quoque vestium sua legis memorabile esse voluit. Scriba ergo, ut reliquis sanctiores haberentur, vestibus ad talos usque demissa induebatur, simbras illarum maxime conspicuas habebat, phylacterijs quoque vel schedis utebantur. Quia in quibus legis capita descripta erant. In istis vero omnis illorum sanctitas consistebat, cum interim a vera legis observatione alienissimi essent, sicuti Christus alibi discrete testatur. Vide Matth. 23.

2. Ambitio.

Secundo ambitionis accusat, quando illos salutationes in foris primosque confessus in publicis conventibus & in cœnis primos accubitus amare dicit. Salutationes vero intelligit non vulgares, sed titulos magnificos urgentes. Nam non Rabbinum modum, id est, magistrum, sed etiam (quod Paulus annotavit) caecorum duces, lumina in tenebris versantium, eruditores insipientium & imperitorum doctores dici volebant. Hoc titulos alia quoque ambitionis indicia comitabantur: quod nimirum in deambulationibus honoratiori loco incedere, in curia vel templis primi sedere, in convivijs vel publicis vel privatis superiores alijs accumbere vellent. Nec temere ambitionem hanc inter falsarum doctorum notas Christus numerat. Quia enim (ut idem in Euangelio innotet) Deo credere non possunt, qui hominum gloriam expectant, nec interim de Dei gloria solliciti sunt, eosdem fidem recedere, esse impossibile.

ROM. 2.

Ioan. 5.

3. Falsa doctrina

Tertio falsam doctrinam ab illis tradit, cuius exemplum ex sacrorum nundinatione profert, quae illis auctoribus inuenta fuerat. Denotant (inquit) domus viduarum, id est, sub praetextu longe precationis. Nam precationis nomine, quae non postrema cultus divini pars est, Synecdochice omnem externam religionem complectitur. Sensus ergo est, quod sub religionis praetextu aliorumque inibi inhiat, id est, tanta cum aviditate, ut ne viduus quidem parcat, quarum non modo pecunias, verum etiam domus omnemque substantiam ad se rapiant. Id vero ab ista doctrina falsa fieri non poterat, cuius exemplum suae specimen supra Cap. 7. vidimus, ubi illos filijs aurores fuisse dixit, ut qui in parentum senio confectorum alimoniam impendere debebant, in Corbanam deferrent. Et veri adducebant rudes & imperitos, quod operum iustitiam statuerent, & salutem non in Dei gratia per promissum Messiam, sed in hominum meritis monstrarent. Quae doctrina illis quae ipsos summi cuiusque instar erat, eo quod illa fascinati homines non sacrificia modo crebriora adducebant, verum etiam opulentissimis donationibus templi ditabant, & ipsorum augebant stipendia: quo nomine alibi accusantur, quod templum in emporium converterent. Licet vero haec sua reuera omnibus tenderent, cum primis tamen viduarum meminisset, eo quod haec partim consilij sanioris inopia, partim propter sexus infirmitatem, & quod tentationibus gravioribus obnoxia sunt, impostorum artibus magis parati. Unde Paulus quoque falsis doctoribus hoc erubuit, quod in familias subeant, & peccatis onerati mulierculas suis somnijs captivas ducant. Et sane, si historias inspicimus, hoc ferè omnibus haereticis & impostoribus proprium quodammodo fuisse patebit, quod sub religionis praetextu multiterrenam afflictis conscientijs ad suam libidinem stimulat & quæstum abusi sunt.

Ioan. 3.

2. Tim. 3.

In Papisicis doctoribus esse, quae in scribis fuerunt, notas haberi.

Et haec quidem seductorum suae impostorum nota sunt, quas in Iudaeorum scribis & sacerdotibus Christus proponit. Haec vero ita à nobis considerari debent, ut ex illis eos agnoscamus, qui vobis in ecclesia primatum vendicant, & à quibus nos iure secessionem fecisse, supra diximus. Quid enim in his aliud reperias, quam hypocrisim, ambitionem & doctrinam falsam? Constat enim omnium illorum inanibus ceremonijs, gestulationibus ridiculis, vestium formis iniustis, quibus omnibus carnis mortificationem, vitae innoationem, fidei constantiam, charitatis ardorem, patientiam, continentiam, scripturae sacrae cognitionem, & alia eius generis denotari dicunt. At si haec ipsa in illis quaras, non magis ea, quam in scribarum stolis & phylacterijs reperies. De ambitione quid dicat accinet, quando non modo inanibus titulis sese vendicant, nec primos modo confessus & accubitus in ecclesiasticis conventibus & convivijs ambiunt, verum etiam in regum aulis & principum confessibus primum locum affectant. Ex historijs cerè constat, illos non semel ad sanguinem usque pro loco honoratiori contendisse: cuius rei memorabile exemplum circa annum domini 1063. in conspectu Henrici ubi 1111. editum fuit Goslarie, quando inter Hildebeimensem Episcopum & Fuldensem Abbatem de confessu oborta contentio eorum templum sanguine & cadibus replent. Quid vero de Romanorum Pont. ambitione dicere accinet, qui ad pedum suorum oscula, reges & Imperatores vocant

non verentur? Quid de Regibus et Imperatoribus dico? quando diuinos honores sibi impudenter vendunt, dum se Christi vicarios esse dicunt, errare item se posse negant, adeoque Patres sanctissimi, imo ipsa Sanctitas dici volunt? Idem vero postquam sublato, aut saltem maxima ex parte occultato Dei verbo, per suas traditiones purgatorum ignem, sacra pro defunctis & Indulgentias suas stabiliuerunt, mox religio omnis qua stus fieri cepit, & huius praecepti non modo domos viduarum, verum etiam opulentissimorum patrimonium, agros, vineas, arces, ditiones item & amplissima regna deuorauerunt. Poterant haec multis demonstrari, sed id fieri minime opus est, cum res ipsa loquatur. Cum ergo easdem notas in nostris hinc inuenire liceat, quas in sui seculi scribis Christus ostendit, non minus illi nobis, quam veteribus Iudaici scribae cauendi erunt.

Subiicit enim grauem comminationem Dominus, quod nimirum grauius iudicium subituri sint. ^{Seductorum poena.} Punit quidem Deus in omnibus hominibus hypocrisim, ambitionem & imposturas, maiorem tamen poenam merentur, qui religionis & diuini nominis praetextu abutuntur, ut suum regnum fraude dolose parem stiliant. Quale vero illud iudicium sit, quod Christus hoc loco minatur, multis in Apocalypsi, cap. 18. 19. & 20. descriptum reperies. Meminerimus tamen non istos modo puniri, verum etiam eos, qui illis aures praebent & nefandis illorum sacris communicant, ut supra quoque diximus. Semper ergo animis nostris insidat haec Christi Iesu admonitio, & omnis impostoribus ambitiosus & auarus ipsam audiamus, qui ut solus verba vitae aeternae habet, ita omnes quoque esurientes & sitientes ad sese uocitat, venientes vero benigne suscipit, & caelestis regni hereditate donat. Ipsi debetur benedictio, honor, gloria & potestas in aeternum. Amen.

Et cum sedisset Iesus ex aduerso gazophylacii, spectabat quomodo turba mitteret aes in gazophylacium. Multi igitur diuites mittebant multa. Et cum uenisset quaedam uidua pauper, misit minuta duo, quod est quadrans. Et uocatis ad se discipulis suis, dicit eis: Amen dico uobis, uidua haec pauper plus misit, quam omnes qui miserunt in gazophylacium. Nam omnes ex eo quod ipsis superest miserunt: haec uero e penuria sua omnia quae habebat misit, totum uidelicet uictum suum.

Quoniam scribae et sacerdotes non uno loco, maxime tamen in postremis aduersus Christi discipulationibus incurabilem malitiam & impietatem abande prodiderunt: grauius admodum illi discipulos & populum admonuit, ut sibi ab illis & traditionibus ipsorum caueant, & inter alias rationes eam potissimum adduxit, quod sub religionis praetextu domos viduarum deuorent. Ne qui uero inde colligerent, nihil posthac conferri debere ad doctrinam & cultus diuini conseruationem, noua historia subiicitur, in qua corrupto hominum iudicio in hac causa Christus medetur. Recipit enim sese in eam templi partem, ubi gazophylacium erat siue arca, in quam pro more pecuniae ad templi et cultus externi conseruationem conferebantur: & e regione considens, quid agatur spectat: nec damnat morem hunc, sed postea inter diuitum & pauperum uiduae donaria discernens, docet, quid in donationibus eiusmodi obseruari debeat. Est ergo historia diligenti conseruatione digna, eo quod bonorum ecclesiae rationem complectitur, simulque docet, ut eos affectos esse conueniat, qui aliquid uel in Dei cultum uel in pauperum subuentiorem conferre instituerunt.

Ceterum, ut res tota magis perspicua sit, quaedam aliter erunt repetenda, ut quae nam apud Iudaeos gazophylacii, imo apud ecclesiam totam, iam inde ab initio, opum publicarum ratio fuerit, intellegamus. Uetus enim hoc institutum est, & naturae legibus conueniens, ut ecclesia opes habeat publicas & singulis collectas, quae religioni et ijs quae ad hanc necessariò requiruntur, inserviant. Quia enim illa ad omnes homines ex aequo pertinet, & omnium saluti seruit, omnium quoque fuerit eam prouidere & pro virili tueri. Hinc ergo antiquitus decimarum exactio instituta fuit, quam multis seculis ante Moysen in usu fuisse, Abrahami & Iacobi exempla testantur. Posteris uero temporibus praeter decimas spontanea quoque dona ad cultum diuinum conferri ceperunt, qualia principum & singu-

Argumentum & usus loci presentis.

Ecclesia semper opes suas publicè collectas.

Gen. 14. & 28

